

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

JADWIGA KONIECZNA, AGNIESZKA TRYSTUŁA¹

UNIJNE I KRAJOWE INSTRUMENTY PRAWNE W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Abstrakt. W wielu krajach europejskich, w tym również w Polsce, w ostatnich latach zauważa się występujące coraz częściej ekstremalne zjawiska hydrologiczne, jak susze i powodzie. Od lat poszukuje się skutecznych zabezpieczeń, które ograniczałyby zarówno ich występowanie, jak i tragiczne skutki, jakie ze sobą niosą. Jednym z takich rozwiązań jest umiejętnie prowadzona polityka wodna Unii Europejskiej, którą tworzy szereg aktów prawnych związanych z tymi zagrożeniami. W niniejszym artykule zajęto się tym drugim zjawiskiem – powodziami. Celem jest przegląd wybranych unijnych i krajowych instrumentów prawnych w zakresie ochrony przeciwpowodziowej obszarów wiejskich, jakie obowiązują w naszym kraju. Wdrożenie przepisów unijnych wymaga od krajów członkowskich nowelizacji wielu obecnie obowiązujących przepisów dotyczących ochrony przed powodzią, ale także przyjęcia nowych unormowań prawnych, usprawniających zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Słowa kluczowe: ochrona przeciwpowodziowa, obszary wiejskie, zarządzanie ryzykiem powodziowym

WPROWADZENIE

W wielu krajach europejskich, w tym również w Polsce, w ostatnich latach zauważa się występujące coraz częściej ekstremalne zjawiska hydrologiczne, w tym powodzie. Przykładem mogą być katastrofalne powodzie na Odrze w lipcu i sierpniu 1997 roku oraz w maju i czerwcu 2010 roku, które kosztowały życie wielu osób oraz przyczyniły się do olbrzymich zniszczeń i strat majątkowych.

¹ Autorki są pracownikami naukowymi Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (e-mail: jadwiga.konieczna@uwm.edu.pl; agnieszka.trystula@uwm.edu.pl).

Ustawa – Prawo wodne [2001] definiuje powódź jako czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą. Powodzie wywoływane są przez szereg mechanizmów (intensywne i/lub długotrwałe opady deszczu, topnienie śniegu, zjawiska lodowe). Istnieje wiele czynników zmian ryzyka powodzi na świecie. Należą do nich między innymi: antropopresja (w tym wzrost zaludnienia i wkraczanie człowieka na tereny zagrożone, a w efekcie – wzrost potencjału strat), urbanizacja prowadząca do znacznych zmian własności zlewni (spadek retencji wodnej, wzrost współczynnika odpływu, spadek przepuszczalności powierzchni) i zmiany klimatyczne (opad, temperatura) [Kundzewicz i in. 2010].

Od lat poszukuje się skutecznych zabezpieczeń, które ograniczałyby zarówno występowanie powodzi, jak i ich tragicznych skutków, jakie ze sobą niosą. Jednym z takich rozwiązań jest umiejętnie prowadzona polityka wodna Unii Europejskiej, którą tworzy szereg aktów prawnych związanych z ryzykiem powodziowym, oznaczającym kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i związanych z nią potencjalnych negatywnych konsekwencji dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Do najważniejszych dokumentów z tego zakresu należy zaliczyć dyrektywę w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, tzn. dyrektywę powodziową przyjętą przez Parlament Europejski i Radę w październiku 2007 roku. Obowiązuje ona kraje członkowskie, w tym także Polskę, do opracowania dokumentacji dotyczącej zagrożenia powodziowego, w skład której wchodzi m.in.: wstępna ocena ryzyka powodziowego, mapy zagrożenia powodziowego, a także mapy ryzyka powodziowego.

Celem opracowania jest przegląd wybranych unijnych i krajowych instrumentów prawnych w zakresie ochrony przeciwpowodziowej obszarów wiejskich, jakie obowiązują w naszym kraju. Wdrożenie przepisów unijnych wymaga od krajów członkowskich nowelizacji wielu obecnie obowiązujących przepisów dotyczących ochrony przed powodzią, ale także przyjęcia szeregu nowych unormowań prawnych usprawniających zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Podejmowane działania administracyjno-prawne pozwolą na przygotowanie planów zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i pasa nadbrzeżnego, których celem jest zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i/lub ograniczenie jej tragicznych skutków, m.in. na obszarach wiejskich.

STAN INFRASTRUKTURY PRZECIWPOWODZIOWEJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Specyfiką zagrożenia powodziowego naszego kraju jest możliwość występowania różnych typów powodzi oraz szeroki zakres przestrzenny i zróżnicowany czas występowania. Oprócz opadów, przyczynami powodzi w Polsce są: zjawiska antropogeniczne, roztopy, zatopy lodowe oraz morskie sztormy [Pierzgalski 2009].

Nawiedzające nasz kraj tragiczne w skutkach powodzie mają niekorzystny wpływ na rolnictwo. Powodują m.in. ogromne straty w uprawach rolniczych,

pogłowi zwierząt gospodarczych, maszynach rolniczych, zgromadzonych zapasach, ale także skażenie substancjami chemicznymi lub biologicznymi gleb uprawnych. Do innych dotkliwych skutków powodzi w rolnictwie należy zaliczyć zniszczenia i uszkodzenia infrastruktury technicznej (m.in. dróg transportu rolnego, urządzeń melioracyjnych, sieci uzbrojenia terenu), a także budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Do ochrony przed powodzią obszarów wiejskich służą różnego rodzaju budowle, na przykład wały przeciwpowodziowe, oraz wytypowane rzeki i kanały udrażniane hydraulicznie. Niestety obecny stan wiejskiej infrastruktury wodnej nie jest zadowalający i wymaga szybkiej interwencji. W Polsce wały przeciwpowodziowe chronią obszary zawała o powierzchni około 1,1 mln ha. Według danych IMUZ długość wałów wynosi prawie 8,5 tys. km, a znaczna ich część nie spełnia wymagań stawianych tego typu urządzeniom. Na 40% swej długości wały wymagają odbudowy lub modernizacji, a na 29% długości nie są utrzymywane w sprawności technicznej. W obszarach wiejskich znajduje się około 74 tys. km tzw. rzek rolniczych i kanałów, w tym 40 tys. km rzek uregulowanych. Nie wszystkie jednak pełnią właściwie swoje funkcje przeciwpowodziowe. Według wojewódzkich zarządów melioracji i urządzeń wodnych (dane MRiRW), około 15 tys. km rzek uregulowanych, tj. około 38% ich uregulowanej długości, wymaga udroźnienia hydraulicznego (usprawnienia przepływu), gdyż na 60% swej długości nie są utrzymywane w sprawności [Kaca 2009].

Należy wspomnieć, że oprócz wymienionych środków technicznych, istnieją także środki biologiczne i proekologiczne redukujące wystąpienie powodzi. Zalicza się do nich na przykład renaturyzację rzek, którą należy rozumieć jako przywrócenie rzece, uprzednio uregulowanej (lub przekształconej w inny sposób), stanu zbliżonego do naturalnego (istniejącego przed regulacją lub występującego w naturze) [Żelazo 2006].

POLITYKA WODNA UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Wspólnotowa polityka wodna wymaga spójnych ram legislacyjnych dla wszystkich państw członkowskich, wypracowania wspólnych zasad postępowania w celu racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju oraz zmniejszania skutków powodzi i suszy.

Ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej wyznaczają następujące akty prawne: Ramowa dyrektywa wodna 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r., Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (dyrektywa powodziowa), Dyrektywa 91/271/EWG dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (dyrektywa ściekowa) oraz Dyrektywa Rady 91/676/EWG w sprawie ochrony wód przed zanieczyszczeniem powodowanym przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych (dyrektywa azotowa).

Głównym celem wymienionej dyrektywy wodnej jest zapewnienie dostępu do dobrej jakości wody oraz umożliwienie korzystania z wody na potrzeby m.in. przemysłu i rolnictwa, przy jednoczesnym zachowaniu i ochronie środowiska naturalnego.

Mając na uwadze rosnące zagrożenia występowaniem zjawisk ekstremalnych, w tym powodzi, w 2007 roku opublikowano dyrektywę powodziową, której głównym celem jest ograniczanie ryzyka powodziowego i zmniejszenie następstw powodzi w państwach Unii Europejskiej. Zobowiązania nałożone na państwa członkowskie, wynikające z dyrektywy, polegają na konieczności opracowania: wstępnej oceny ryzyka powodziowego (do 22 grudnia 2011 r.), map zagrożenia powodziowego (do 22 grudnia 2013 r.), map ryzyka powodziowego (do 22 grudnia 2013 r.) oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym (do 22 grudnia 2015 r.).

Wstępna ocena ryzyka powodziowego została opracowana w przewidzianym terminie dla wszystkich 16 województw w ramach projektu *Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami* (ISOK) finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego „Innowacyjna gospodarka na lata 2007–2013”, który jest jednym z 6 programów krajowych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego wykonana dla każdego obszaru dorzecza na podstawie istniejących informacji zawiera:

- mapy obszaru dorzeczy przedstawiające granice dorzeczy, zlewni oraz, jeśli takie istnieją, obszarów wybrzeża, ukazujące topografię i zagospodarowanie przestrzenne,
- opis powodzi, które wystąpiły w przeszłości i miały negatywne skutki dla zdrowia ludzkiego, środowiska, działalności gospodarczej, jeżeli prawdopodobieństwo wystąpienia podobnych zjawisk jest nadal duże, w tym: zasięg powodzi oraz trasy przejścia fali powodziowej i ocenę wywołanych przez nie negatywnych skutków,
- opis istotnych powodzi, do których doszło w przeszłości, przy założeniu, że podobne zjawiska w przyszłości będą miały znaczące negatywne skutki,
- ocenę potencjalnych negatywnych konsekwencji przyszłych powodzi, z uwzględnieniem warunków topograficznych, położenia cieków wodnych i ich ogólnych cech hydrologicznych oraz geomorfologicznych, w tym obszary zalewowe jako naturalne obszary retencyjne, skuteczność istniejącej, wybudowanej przez człowieka infrastruktury przeciwpowodziowej, położenie obszarów zamieszkałych, obszarów działalności gospodarczej oraz prognozę długofalowego rozwoju wydarzeń, w tym zmian klimatu,
- w miarę możliwości prognozę długofalowego rozwoju wydarzeń, w szczególności wpływu zmian klimatu na występowanie powodzi.

Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, które zostały określone we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, sporządza się mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego. Treścią map zagrożenia powodziowego są:

- obszary o małym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w tym: obszary o prawdopodobieństwie powodzi raz na 100 lat oraz o prawdopodobieństwie powodzi raz na 10 lat, obszary międzywału, morski pas techniczny,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku: przelania się wód przez koronę wału, zniszczenia lub uszkodzenia wału i budowli piętrzących, zniszczenia lub uszkodzenia budowli ochrony pasa technicznego.

Mapy ryzyka powodziowego powinny przedstawiać potencjalnie negatywne skutki związane z powodzią, a mianowicie:

- szacunkową liczbę mieszkańców, którzy mogą być dotknięci powodzią,
- rodzaje działalności gospodarczej prowadzonej na obszarach zagrożonych,
- instalacje mogące spowodować zanieczyszczenie w przypadku wystąpienia powodzi,
- występowanie ujęć wody, stref ochronnych ujęć wody, kąpielisk, obszarów Natura 2000, parków narodowych i rezerwatów przyrody,
- w uzasadnionych przypadkach obszary zagrożone podwoziami, którym towarzyszy transport dużej ilości osadów i rumowiska oraz potencjalne źródła zanieczyszczeń wody.

Na podstawie wyżej wymienionych map państwa członkowskie do 2015 roku mają sporządzić plany zarządzania ryzykiem powodziowym. Powinny one uwzględniać wszystkie aspekty związane z ryzykiem powodziowym, kładąc nacisk na zapobieganie, ochronę i stan należytego przygotowania, w tym: prognozowanie powodzi, zasięg powodzi i trasy przejścia fali powodziowej, systemy wczesnego ostrzegania, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych obszarów dorzeczy.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym powinny zawierać w szczególności [Ustawa – Prawo wodne 2001]:

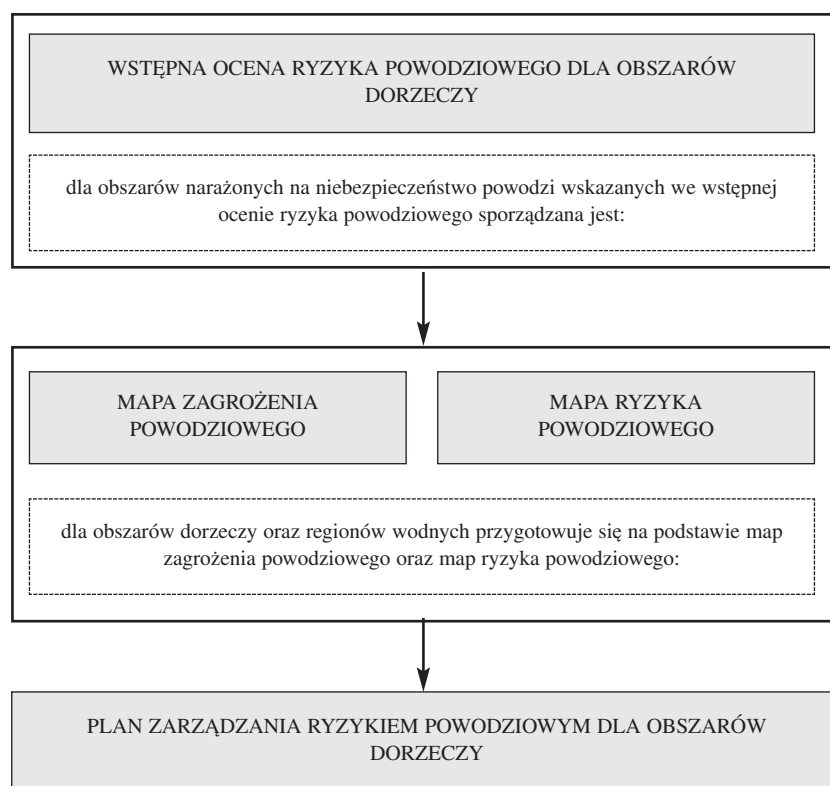
- mapę obszaru dorzecza z zaznaczonymi obszarami narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi,
- mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego wraz z opisem wniosków z przeprowadzonych analiz tych map,
- opis celów zarządzania ryzykiem powodziowym,
- katalog działań służących osiągnięciu celów zarządzania ryzykiem powodziowym, z uwzględnieniem ich priorytetu.

POLSKIE PRAWO DOTYCZĄCE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM POWODZIOWYM NA OBSZARACH WIEJSKICH

Przepisy dyrektywy powodziowej wymuszają na krajach członkowskich nowelizację aktualnie obowiązujących unormowań prawnych związanych z ochroną przed powodzią. W Polsce najważniejszym aktem prawnym, dotyczącym działań związanych z minimalizacją zagrożenia powodziowego, jest Ustawa – Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 roku, częściowo zmieniona wymogami dyrektywy powodziowej w styczniu 2011 roku. Zawarto w niej przepisy dotyczą-

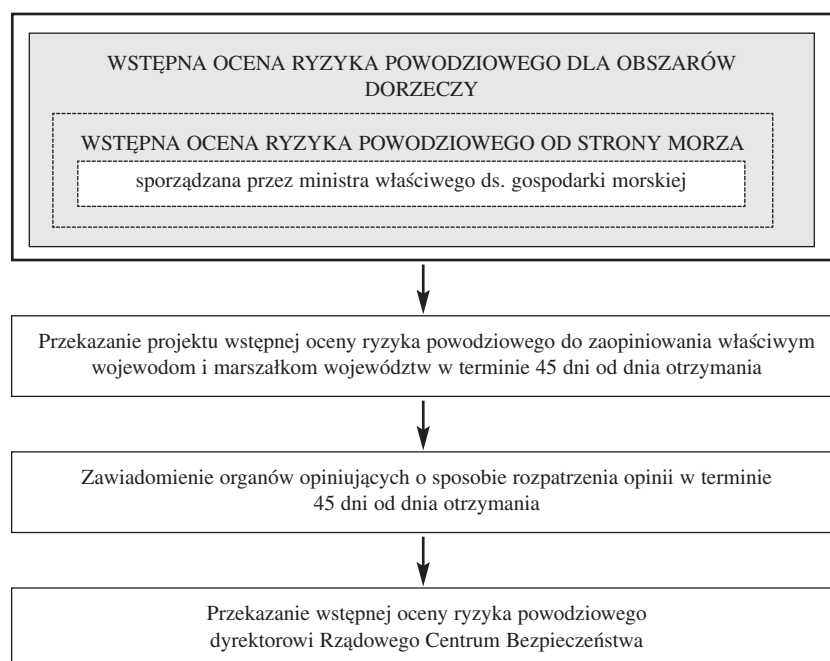
ce ochrony przed powodzią, która należy do zadań organów administracji rządowej oraz samorządowej. Zgodnie z ustawą, ochrona przeciwpowodziowa powinna być prowadzona z uwzględnieniem takich dokumentów planistycznych, jak: mapy zagrożenia powodziowego, mapy ryzyka powodziowego oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym, które podlegają przeglądowi oraz w razie potrzeby aktualizacji co 6 lat [Ustawa – Prawo wodne 2011].

Rysunek 1 przedstawia dokumentację dotyczącą zagrożenia powodziowego w kolejności jej opracowywania przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, a rysunek 2 – poszczególne etapy działania związane z przygotowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego.

RYSUNEK 1. Dokumenty planistyczne związane z oceną ryzyka powodziowego
FIGURE 1. Planning documents related to flood risk assessment

Integralną część mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi stanowi mapa zagrożenia powodziowego oraz mapa ryzyka powodziowego od strony morza, w tym morskich wód wewnętrznych [Ustawa – Prawo wodne 2001]. Zakres zadań Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, dotyczących sporządzenia opracowań kartograficznych określających zagrożenie powodziowe, przedstawia rysunek 3.

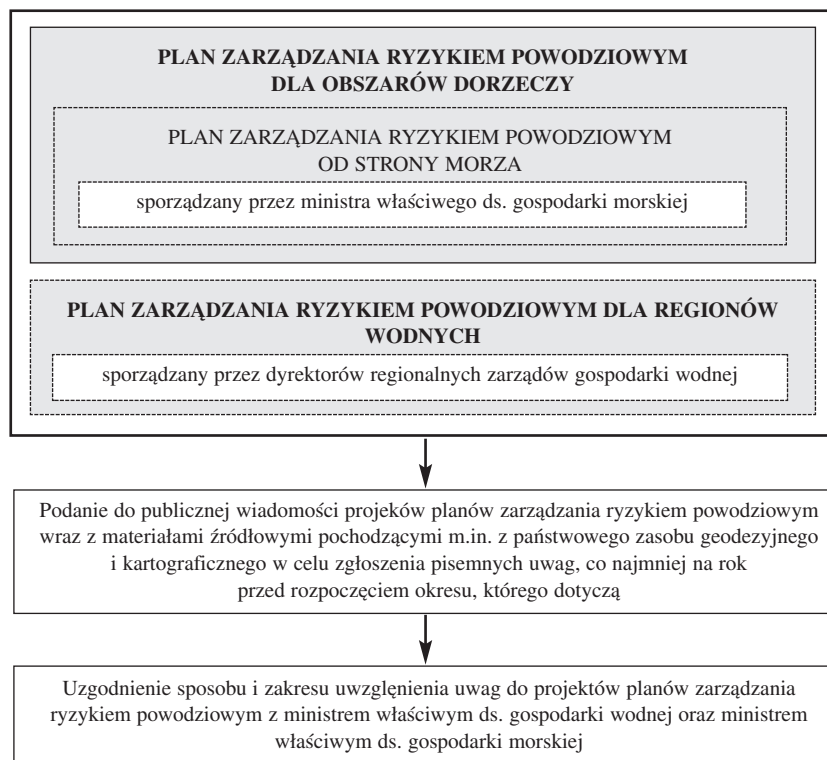
RYSUNEK 2. Wstępna ocena ryzyka powodziowego
FIGURE 2. Preliminary flood risk assessment

RYSUNEK 3. Mapa zagrożenia powodziowego oraz ryzyka powodziowego
FIGURE 3. Flood hazard map and flood risk map

Opracowania kartograficzne związane z zagrożeniem powodziowym są cennym materiałem źródłowym wspierającym procesy decyzyjne związane z realizacją polityki przestrzennej kraju, województwa oraz gminy. Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku, w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, planie zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy należy wskazać obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym obejmują swym zakresem przede wszystkim działania mające na celu zminimalizowanie tragicznych skutków powodzi oraz systemy ostrzegania i alarmowania ludności. Rysunek 4 przedstawia zadania Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej związane z przygotowaniem planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

RYSUNEK 4. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
FIGURE 4. Flood risk management plan

W Polsce, jednym z wielu ważnych działań na rzecz zapobiegania skutkom powodzi na obszarach wiejskich, było przyjęcie w lipcu 2010 roku ustawy o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowy przeciwpowodziowych. Zalicza się do nich m.in.: kanały ulgi, poldery

przeciwpowodziowe, zbiorniki retencyjne oraz wały przeciwpowodziowe. Pozy-skiwanie nieruchomości w związku z realizacją inwestycji może nastąpić zgod-nie z ustawą m.in. w drodze postępowań scaleniowych [Trystuła 2011].

Scalenia gruntów są podstawowym narzędziem umożliwiającym poprawę lub przebudowę struktury przestrzennej gruntów [Harasimowicz i Janus 2009]. Obecnie celem scaleń gruntów jest tworzenie korzystniejszych wa-runków gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie poprzez poprawę struktu-ry obszarowej gospodarstw rolnych, lasów i gruntów leśnych, racjonalne ukształtowanie rozłogów gruntów, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu [Ustawa o scalaniu 1982]. W ramach prac scaleniowych – na etapie opracowywania założeń do projektu scalenia gruntów związanych z poprawą warunków wodnych i gospodarką wodną – istnieje możliwość wskazania obszarów nie-zbędnych do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodzi-owych. Jednak powinno to być poprzedzone szczegółową inwentaryzacją oraz oceną stanu istniejącego obszaru, m.in. pod kątem rodzaju powodzi i obsza-ru ich wystąpienia, warunków przyrodniczych, istniejącej zabudowy, infra-struktury technicznej czy gęstości zaludnienia. Opracowania kartograficzne związane z zagrożeniem powodziowym, m.in. mapy zagrożenia powodzi-owego oraz mapy ryzyka powodziowego, pozwolą na pełną charakterystykę obiektu scaleniowego pod kątem identyfikacji zagrożeń, a także na analizę i ocenę ryzyka powodziowego [Trystuła 2011].

Kolejnym aktem prawnym związanym z zarządzaniem ryzykiem powodzi-owym na obszarach wiejskich jest ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarzą-dzaniu kryzysowym. Pod pojęciem zarządzania kryzysowego rozumie się dzia-łalność organów administracji publicznej, będącą elementem kierowania bezpie-czeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do podejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz od-twarzaniu infrastruktury lub przywróceniu jej pierwotnego charakteru [Ustawa o zarządzaniu kryzysowym 2007].

Zdefiniowane zostały również pojęcia: sytuacja kryzysowa, infrastruktura krytyczna, planowanie cywilne oraz podstawowe zadania z zakresu planowania cywilnego, które obejmują: gromadzenie i przetwarzanie informacji o możli-wych do użycia siłach i środkach w sytuacjach kryzysowych, opracowanie pro-cedur postępowania na wypadek zagrożeń, przygotowywanie planów reagowa-nia kryzysowego [Ustawa o zarządzaniu kryzysowym 2007].

Podano, iż zarządzanie kryzysowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej sprawuje Rada Ministrów, a w przypadkach niecierpiących zwłoki – minister właściwy do spraw wewnętrznych. Organem opiniodawczo-doradczym, właści-wym w sprawach inicjowania i koordynowania działań w zakresie zarządzania kryzysowego, jest działający przy Radzie Ministrów Rządowy Zespół Zarządza-nia Kryzysowego, w składzie: Prezes Rady Ministrów – przewodniczący, Mini-ster Obrony Narodowej i minister właściwy do spraw wewnętrznych – zastępcy przewodniczącego, oraz Minister Spraw Zagranicznych.

W posiedzeniach Zespołu biorą udział, w zależności od potrzeb, między innymi: ministrowie oświaty i wychowania, rolnictwa, środowiska, Główny Geodeta Kraju i Komendant Główny Straży Granicznej. Na mocy ustawy tworzy się Rządowe Centrum Bezpieczeństwa i określa jego zadania. Natomiast organami właściwymi w sprawach zarządzania kryzysowego na poszczególnych szczeblach podziału administracyjnego kraju są: na terenie województwa – wojewoda, a organem pomocniczym wojewody w zapewnieniu wykonywania zadań zarządzania kryzysowego jest wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego; na terenie powiatu – starosta, który wykonuje zadania zarządzania kryzysowego przy pomocy powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego; na terenie gminy – wójt, burmistrz, prezydent miasta, z gminnym zespołem zarządzania kryzysowego jako organem pomocniczym.

Tak więc ustawa o zarządzaniu kryzysowym wskazuje organy odpowiedzialne za zarządzanie kryzysowe, podaje, jakie spoczywają na nich zadania i jakie są zasady finansowania tych zadań.

PODSUMOWANIE

Powódzie są zjawiskiem naturalnym, związanym z obiegiem wody w przyrodzie, nie można ich zatem uniknąć. Wywołane przez nie szkody są w głównej mierze skutkiem wkraczania człowieka na zalewowe tereny dolin rzecznych [Grocki i Eliasiewicz 2001].

Skuteczna ochrona przeciwpowodziowa obszarów wiejskich naszego kraju jest uzależniona m.in. od pomocy ze strony Unii Europejskiej. Ogromne znaczenie w tej kwestii mają istniejące programy pomocowe, dzięki którym istnieje realna szansa terminowego spełnienia wymogów dyrektywy powodziowej w zakresie opracowania dokumentacji planistycznej dotyczącej zagrożenia powodziowego. Należy także pamiętać, że sukces każdego podjętego przedsięwzięcia związanego z realizacją wymogów dyrektywy uzależniony jest także m.in. od bezproblemowego i szybkiego dostępu do aktualnych, dokładnych i umiejętnie dobranych danych hydrologicznych i geodezyjnych oraz wzajemnej współpracy różnych organów odpowiedzialnych za ich przygotowanie.

Wejście w życie w lipcu 2010 roku ustawy o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych spowodowało, że scalenia gruntów zaczęły odgrywać istotną rolę w ochronie przeciwpowodziowej obszarów wiejskich.

Nowe uregulowania prawne dotyczące sytuacji kryzysowych (ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym) określiły organy odpowiedzialne w sprawach zarządzania kryzysowego na poszczególnych szczeblach podziału administracyjnego, ich podstawowe zadania i sposób finansowania tych zadań oraz zasady postępowania w tej dziedzinie.

BIBLIOGRAFIA

- Dyrektywa powodziowa*, 2007. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z 23.10.2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (2007/60/WE).
- Grocki R., Eliasiewicz R., 2001: *Zagospodarowanie terenów zalewowych*. Biuro Koordynacji Projektu Banku Światowego, Wrocław.
- Harasimowicz S., Janus J., 2009: *Ocena efektów scalenia gruntów w pasie oddziaływania autostrady A-4 we wsi Brzezcie*. „Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich” 4: 239–249.
- Kaca E., 2009: *Gospodarka wodna wsi i rolnictwa*. I Kongres Nauk Rolniczych „Nauka – Praktyce. Przyszłość sektora rolno-spożywczego i obszarów wiejskich”, Puławy: s. 11.
- Kundzewicz W. i inni, 2010: *Zagrożenia związane z wodą*. „Nauka” 4: 87–96.
- Pierzgalski E., 2009: *Gospodarka wodna wsi i rolnictwa a zmiany klimatu*. I Kongres Nauk Rolniczych „Nauka – Praktyce. Przyszłość sektora rolno-spożywczego i obszarów Wiejskich”, Puławy: 15–26.
- Trystuła A., 2011: *Scalania gruntów jako jeden ze sposobów ograniczenia strat powodziowych*. Czasopismo Naukowe „Infrastruktura i ekologia terenów wiejskich” 1: 289–297.
- Ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów. Dz.U. z 2003 r. nr 178, poz. 1749 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne. Dz.U. z 2005 r., nr 239, poz. 2019 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dz.U. z 2003 r. nr 80, poz. 717 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. Dz.U. z 2007 r. nr 89, poz. 590 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowy przeciwpowodziowych. Dz.U. z 2010 r. nr 143, poz. 963.
- Żelazo J., 2006: *Renaturyzacja rzek i dolin*. Czasopismo Naukowe „Infrastruktura i ekologia terenów wiejskich” 4/1: 11–31.

EU AND NATIONAL LEGAL INSTRUMENTS IN FLOOD CONTROL OF RURAL AREAS

Abstract. In recent years, extreme hydrological phenomena have been observed increasingly frequently in many European countries, including Poland. Efficient protection measures to reduce the occurrence of floods and their tragic consequences have been sought for years. One such solution is the efficient water policy pursued by the European Union, made up of a series of legal acts related to flood risks. The aim of the study is to present an overview of selected EU and national legal instruments concerning flood control in rural areas which are currently applied in Poland. The implementation of EU regulations makes it necessary for the member-states to amend many of the currently binding regulations relating to flood control, but also to adopt a number of new legal rules facilitating flood risk management.

Key words: flood control, rural areas, flood risk management